

Kartellkárok érvényesítése új dimenzióban – az EU-bíróság megnyitotta az utat a hatékonyabb vállalati kártérítési igények előtt

Az Európai Unió Bírósága C-253/23. számú, úgynevezett ASG2-ügyben hozott ítélete mérföldkő a versenyjogi jogsértésekből eredő vállalati kártérítési igények érvényesítése terén. A döntés közvetlen jelentőséggel bír minden olyan vállalkozás számára, amely kartell vagy más versenyjogi jogsértés következtében gazdasági hátrányt szenvedett, és mérlegeli a kárának bírósági úton történő megtérítését.

Az ügy alapja egy németországi fakitermelési és faértékesítési gyakorlat volt, amely kapcsán több fűrészüzem úgy ítélte meg, hogy versenyjogi jogsértés következtében kárt szenvedett. A károsult vállalkozások nem egyenként indítottak pert, hanem követeléseiket egy jogi szolgáltató társaságra engedményezték, amely ezeket egyesítve, egyetlen eljárásban kívánta érvényesíteni. Az alperes a német tartomány, Land Nordrhein-Westfalen volt. A nemzeti bíróságban felmerült a kérdés, hogy a német jog egyáltalán megengedi-e az ilyen típusú követelés-összevonást és engedményezést, különösen akkor, ha az kifejezetten peres igényérvényesítés céljából történik.

A vita lényege tehát nem pusztán technikai jellegű volt. A valódi kérdés az volt, hogy a tagállami jog olyan módon korlátozhatja-e a követelések engedményezését és az együttes perindítást, amely a gyakorlatban ellehetetleníti a versenyjogi károk megtérítését. A versenyjogi jogsértésekből eredő károk ugyanis sokszor összetettek, szakértői bizonyítást igényelnek, és az egyedi károk mértéke önmagában nem feltétlenül indokolna hosszadalmas és költséges pereskedést. Ha azonban több károsult összevonja igényét, a jogérvényesítés gazdaságilag és eljárásjogilag is hatékonyabban érvényesíthetővé válik.

A Bíróság ítéletének központi üzenete az, hogy az uniós jog – különösen a versenyjogi szabályok hatékony érvényesülésének elve és a tényleges bírói jogvédelem követelménye – nem tűri el, hogy a nemzeti szabályozás a gyakorlatban kiüresítse a kártérítéshez való jogot. Az uniós versenyjog nem csupán a hatósági bírságolásról szól; a rendszer egyik alapvető pillére a magánjogi igényérvényesítés, vagyis az, hogy a károsult vállalkozások ténylegesen kompenzációt kapjanak az elszenvedett káruk miatt. Ha a tagállami jog olyan szűk keretek közé szorítja a követelések engedményezését vagy a kollektív fellépést, hogy az érdemben ellehetetleníti a kártérítési keresetet, az ellentétes lehet az uniós joggal.

A Bíróság tiszteletben tartva a nemzeti eljárásjog autonómiáját, egyértelműen rögzítette, hogy a nemzeti szabályok nem tehetik „gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé” az uniós jogon alapuló igények érvényesítését. Ha az egyéni perindítás a költségek, a bizonyítási nehézségek vagy az ügy komplexitása miatt ésszerűtlen alternatíva, akkor a követelések egyesítése és engedményezése olyan eszköz lehet, amelyet a tagállami jognak tiszteletben kell tartania.

Vállalati szempontból ez a döntés több irányban is jelentős. Egyrészt megerősíti, hogy a kartellek és más versenyjogi jogsértések károsultjai számára reális opció lehet a követelések strukturált, professzionális jogérvényesítési konstrukcióban történő érvényesítése. Másrészt növeli annak esélyét, hogy nagy volumenű vagy rendszerszintű piaci torzítások esetén a károsult vállalkozások ténylegesen

kompenzációhoz jussanak, és ne pusztán elvi joguk maradjon a kártérítés. Harmadrészt az ítélet jelzés a tagállami jogalkotók és bíróságok számára: a versenyjogi magánjogi igényérvényesítés nem korlátozható formális eszközökkel, ha ezzel az uniós jog céljai sérülnek.

A döntés stratégiai következményekkel járhat a nagyvállalati peres kockázatkezelés területén is. Azok a piaci szereplők, amelyek versenyjogi vizsgálatokkal érintettek, számolhatnak azzal, hogy a károsultak szervezettebb, koncentráltabb és pénzügyileg megalapozottabb módon léphetnek fel. Ugyanakkor a potenciális károsult vállalkozások számára az ítélet megerősítést ad: nem szükséges egyedül viselniük a peres fellépés teljes terhét, ha létezik olyan konstrukció, amely hatékonyabbá és gazdaságilag ésszerűvé teszi az igényérvényesítést.

Összességében az ASG2 ítélet nem csupán egy németországi eljárási kérdést rendezett, hanem világos elvi iránymutatást adott a piaci szereplők számára. A versenyjogi szabályok akkor töltik be valódi funkciójukat, ha megsértésük esetén nemcsak bírság következik, hanem a károsult vállalkozások is ténylegesen kompenzációhoz jutnak. A Bíróság most egyértelművé tette: ha ehhez a követelések egyesítése és professzionális jogérvényesítési struktúrák igénybevétele szükséges, azt a nemzeti jog nem akadályozhatja indokolatlanul.